

PROGRAM PODPORY
ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2022/23

Destinace (země, město): Bosna a Hercegovina, Sarajevo

Jméno, příjmení: Blanka Zahajská

Místo působení (univerzita, fakulta, příp. katedra/ústav): Univerzitet u Sarajevu, Filozofski fakultet, Odsjek za slavenske jezike i književnosti

<https://www.ff.unsa.ba/index.php/bs/o-odsjeku-slavistika>

Obecně o lektorátu

Lektorát českého jazyka a literatury v Sarajevu je součástí Katedry slovanských jazyků a literatur (Odsjek za slavenske jezike i književnosti) Filozofické fakulty Univerzity v Sarajevu. Byl otevřen v roce 2008, později v roce 2015 následovalo otevření lektorátu slovinského jazyka a v roce 2020 také polského jazyka (výuka prakticky začala ale až v roce 2021).

Popis kurzů

Na fakultě jsou nabízeny kurzy celkem ve třech úrovních:

1. Dvousemestrální kurz pro začátečníky **Český jazyk a kultura 1 a 2** (Češki jezik i kultura 1 v zimním semestru, Češki jezik i kultura 2 v letním semestru) s výstupní úrovní A1/A2. Tento kurz mají studenti slavistiky jako povinně volitelný (ve třetím a čtvrtém semestru studia) a studenti ostatních kateder na filozofické fakultě ho mohou navštěvovat jako volitelný předmět, za nějž získávají kredity. Tento kurz je zároveň otevřený zájemcům z řad veřejnosti. Organizaci veřejných kurzů zajišťuje akademické centrum Nirsa, které je taktéž univerzitním pracovištěm. Časová dotace: 4 x 45 minut / týden.

2. Dvousemestrální **kurz češtiny pro středně pokročilé** (s výstupní úrovní A2/B1), který je otevřen veřejnosti. Tento kurz není součástí studijních plánů, takže studenti filozofické fakulty,

kteří absolvovali kurz pro začátečníky, ho mohou navštěvovat, ale už za něj nezískávají kredity.

Tento kurz je také organizován centrem Nirsa. Časová dotace: 2 x 45 minut / týden.

3. Dvousemestrální kurz češtiny pro pokročilé (s výstupní úrovní B1). Funguje za stejných podmínek jako kurz pro středně pokročilé. Časová dotace: 2 x 45 minut / týden.

Celkem tedy mohou zájemci studovat český jazyk tři roky. Vstup do kurzů vyšší úrovně není podmíněn absolvováním předchozích kurzů, zařazení do kurzu záleží na jazykové úrovni uchazeče.

	Kurz pro začátečníky (1. rok studia)	Kurz pro středně pokročilé (2. rok studia)	Kurz pro pokročilé (3. rok studia)
Kurz pro studenty FF (povinně volitelný / volitelný)	√	X	X
Kurz pro veřejnost (centrum Nirsa)	√	√	√

Časová dotace pro předměty **Český jazyk a kultura 1** a **Český jazyk a kultura 2** jsou 4 vyučovací hodiny týdně (4 x 45 minut). Semestr trvá 15 týdnů, přičemž 8. týden semestru je vyhrazen pro půlsesemestrální testy ze všech vyučovaných předmětů a výuka v tomto týdnu neprobíhá. Kurzy vyšších úrovní pro veřejnost mají poloviční časovou dotaci (2 x 45 minut), výuka probíhá i v 8. týdnu semestru a kurz není zakončen oficiálním testem.

Motivací studentů z filozofické fakulty ke studiu češtiny je většinou nutnost absolvování nějakého volitelného předmětu a získání kreditů po složení závěrečné zkoušky a díky tomu možnost postupu do dalšího ročníku studia. Motivací účastníků z řad veřejnosti je zájem o studium v ČR, získání práce v ČR či zájem o českou kulturu obecně, často podnětený buď návštěvou ČR, nebo dočasným pobytem v ČR (váleční uprchlíci v 90. letech). Někteří ze studentů/účastníků chtějí navštěvovat kurz, protože mají české kořeny.

Situace v letošním roce

V tomto akademickém roce probíhala výuka s českou lektorkou ve všech úrovních. Kurz pro začátečníky probíhal jak na fakultě (pro studenty filozofické fakulty a zájemce ze Sarajeva), tak v online formátu (pro veřejnost z různých míst Bosny a Hercegoviny). Kurzy vyšších úrovní

probíhaly pouze v online podobě. Celkem úspěšně dokončilo celoroční kurzy 21 studentů/účastníků (5 z fakulty a 16 z veřejnosti).

Zde je rozpis počtu studentů / účastníků dle jednotlivých úrovní.

	Kurz pro začátečníky (1. rok studia)	Kurz pro středně pokročilé (2. rok studia)	Kurz pro pokročilé (3. rok studia)
Počet studentů/účastníků na začátku školního roku	10 studentů (volitelný předmět) 22 účastníků z řad veřejnosti	8 účastníků	8 účastníků
Počet studentů/účastníků, kteří úspěšně dokončili 1. semestr studia	6 studentů (volitelný předmět) 12 účastníků z řad veřejnosti	5 účastníků	5 účastníků
Počet studentů / účastníků, kteří úspěšně dokončili kurz (dva semestry studia)	5 studentů (volitelný předmět) 8 účastníků z řad veřejnosti	3 účastníci	5 účastníků

Studenti, kteří si zapsali češtinu jako volitelný předmět, byli z kateder romanistiky a arabistiky. Na katedře slavistiky už druhým rokem nestuduje žádný student, takže nikdo z naší katedry tyto kurzy nenavštěvoval. Kurzů pro veřejnost se účastnili lidé z těchto měst: Sarajevo, Vareš, Bihać, Trebinje, Visoko, Travnik, Banja Luka, Mostar, Tešanj, Brčko atd.

Výukové materiály

Jako základní učební materiál byly ve výuce využívány učebnice *Česky krok za krokem 1 a 2* Lídy Holé, které lektorka dále doplňovala o další materiály.

Změny ve struktuře kurzů

Jak bylo zmíněno v závěrečné zprávě z roku 2022, došlo v tomto akademickém roce z popudu lektorky ke změně v organizaci kurzů. Otevření online kurzů během pandemie se ukázalo jako dobrá alternativa, jak nabídnout výuku češtiny většímu počtu zájemců žijících mimo Sarajevo. Vzhledem k nárůstu počtu kurzů a vzhledem k tomu, že všechny kurzy probíhají ve večerních hodinách, musela lektorka přizpůsobit časovou dotaci pro jednotlivé kurzy. Začátečnické kurzy (jak fakultní, tak online) mají v současnosti časovou dotaci 4 x 45 minut/týden (stejně jako v minulosti), kurzy vyšších úrovní pak 2 x 45 minut/týden (tedy poloviční oproti minulosti).

Tento koncept se ukázal jako funkční a lektorka bude s kurzy v této podobě pokračovat i v příštím akademickém roce.

Akce v průběhu roku

V září 2022 byly v rezidenci české ambasadorky Ivany Hlavsové studentům slavnostně předány certifikáty potvrzující úspěšné ukončení kurzu češtiny za přítomnosti vedoucí katedry Amely Ljevo-Ovčiny a její zástupkyně Adijaty Ibrišimović-Šabić. Tentýž měsíc se lektorka společně se zástupci české ambasády v Sarajevu zúčastnila *Dne evropských jazyků*, který byl pořádán ve městě Travnik. Součástí programu a prezentace české kultury bylo například zdobení perníčků nebo ukázková lekce češtiny.

V říjnu proběhl pod záštitou české ambasády filmový večer, během něž byl promítán film *Kytice* režiséra F. A. Brabce. Po filmu následovala diskuse a rozhovor s „virtuálním“ hostem, etnologem a antropologem Janem Kajfoszem z Ostravské univerzity. Filmového večera se zúčastnili jak studenti českého jazyka, tak zástupci České Besedy a spolku Sněžka, ale i další hosté. Na přípravě tohoto večera se lektorka aktivně podílela, včetně přípravy programu večera a předtočeného rozhovoru s hostem, který je zpřístupněn na <https://www.youtube.com/watch?v=LVF5DAatQTjk>.

Od 13. do 19. listopadu se lektorka účastnila konference s názvem *Slovanská studia v 21. století: budoucnost a výzvy*, která proběhla v rámci programu Erasmus+ na spřátelené Univerzitě v Poitiers ve Francii.

V prosinci katedra slovanských jazyků a literatur slavila 50. výročí vzniku. Součástí oslav byl kulturní program, v rámci něž studenti přednášeli básně v jazycích vyučovaných na naší katedře (ruština, polština, čeština a slovinština).

V lednu 2023 vyšla *Kuchařka českých krajanů v Bosně a Hercegovině*, jejíž českou část redakčně upravila česká lektorka.

Další kulturní akcí v tomto akademickém roce byl *Česko-polský velikonoční večer*, který 3. dubna společně uspořádaly český a polský lektorát v budově filozofické fakulty. Součástí večera bylo představení českých a polských velikonočních tradic a malování a zdobení vajíček. Kromě studentů byli na velikonoční oslavu pozváni také zástupci české ambasády a spolku Česká beseda.

Na konci dubna jsme měli příležitost prezentovat naši katedru a volitelné jazyky na Dnu otevřených dveří. Bohužel účast potenciálních zájemců nebyla velká. Filozofická fakulta se celkově potýká s nedostatkem zájemců o studium a slavistika bohužel v současnosti patří mezi nejpostiženější obory.

V průběhu roku se lektorka taktéž zúčastnila několika akcí pořádaných spolkem Česká beseda (spolek sdružující osoby s českými kořeny) a Sněžka (spolek česko-bosenského přátelství), jako například vánočního zdobení stromků v Parku národnostních menšin, večera věnovaného Ludvíku Kubovi, Českých dnů v Sarajevu spojených s návštěvou České besedy Nový Sad apod.

Letní škola a studium v České republice

V letošním roce nám byla nabídnuta přes zastupitelský úřad dvě místa na Letní škole slovanských studií, a to v Olomouci a v Poděbradech. Do Olomouce byl vyslán student 3. ročníku slavistiky a do Poděbrad byla vyslána účastnice kurzů pro veřejnost. Jeden z našich studentů získal vládní stipendium na magisterské studium v České republice speciálně určené pro Bosnu a Hercegovinu.

Ubytování a životní podmínky lektora

Fakulta neposkytuje lektorovi ubytování, takže si ho lektor musí zajistit sám. V Sarajevu je velká dostupnost bytů odpovídajících evropským standardům, přičemž ceny nájmu jsou nižší než v ČR. Ubytování je možné si zajistit velmi snadno už před příjezdem do destinace například přes facebookové skupiny k tomu určené. V Bosně a Hercegovině jsou tři úřední jazyky (bosenština, srbština a chorvatština), ale není problém se domluvit i anglicky (problém může nastat někdy na úřadech a na fakultě). Velkou zátěží pro lektora je vyřízení veškeré potřebné dokumentace, které je komplikované a úředníci většinou nejsou příliš nápomocní. Toto administrativní kolečko se opakuje každý rok. Naopak obrovskou podporu pro lektora představuje česká ambasáda v Sarajevu, která o českého lektora „pečuje“ a aktivně mu pomáhá v případech jakýchkoli potíží.